

НОВЫЯ ЗНАЧЭННІ СЛОЎ У АЎТАРСКАЙ МОВЕ І МОВЕ СМІ: АД ПАМЫЛКІ ДА НАВАТАРСТВА

А. А. Марозава

Інстытут мовазнаўства імя Якуба Коласа

*Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі,
вул. Сурганава, 1/2, 220072, г. Мінск, Беларусь, morozova-nastasya@mail.ru*

У артыкуле разглядаецца адзін з асноўных семантычных працэсаў у лексіцы сучаснай беларускай мовы – пашырэнне значэння слова. Аналізуюцца прыклады лексічных інавацый у аўтарскай мове і мове СМІ, а таксама асэнсоўваюцца прычыны ўзнікнення памылак пры стварэнні і ўжыванні семантычных неалагізмаў. Характар і функцыянаванне слоў у новых значэннях неаднародныя, абумоўлены не толькі ўласна лінгвістычнымі, але таксама сацыялінгвістычнымі і псіхалінгвістычнымі фактарамі.

Ключавыя словы: лексічная сістэма; неалагізм; пашырэнне значэння; памылка; інавацыя; СМІ.

Інтэнсіўнае развіццё многіх сфер грамадскага жыцця непазбежна прыводзіць да істотнага ўзбагачэння лексічнага складу беларускай мовы. Запазычанні з іншых моў, паяўленне новых значэнняў у вядомых словах, метафарызацыя, калькаванне, словаскладанне, актуалізацыя і вяртанне ва ўжытак лексікі з пасіўнага запasu, магчымасць адступлення ад граматычных і словаўтваральных нормаў літаратурнай мовы – усе гэтыя працэсы спараджаюць своеасаблівы «неалагічны ўзрыў».

Лексіка як самы рухомы пласт мовы найбольш хутка рэагуе на шматлікія змяненні. Факты абнаўлення заўважаюцца практычна ўсімі, не выклікаюць сумненняў. Аднак следам узнікае пытанне: ці не сведчыць такая вялізная колькасць новых сродкаў аб беднасці або недастатковай развітасці лексічнай сістэмы? Здольнасць абагачаць свой слоўнікавы склад новымі адзінкамі, новымі значэннямі агульнавядомых адзінак і іх новымі спалучэннямі сведчыць пра эвалюцыю мовы як жывой сістэмы і як інструмента камунікацыі.

А. В. Гусякова заўважае, што працэс неалагізацыі – гэта вынік барацьбы дзвюх тэндэнцый: тэндэнцыі да развіцця мовы і тэндэнцыі да яе захавання [2, с. 525]. Лексіка непарыўна ўдасканальваецца і абнаўляецца, імкнучыся максімальна аператыўна зрэагаваць на новыя рэаліі нашага жыцця і адэкватна адлюстраваць іх, што выражаецца ў з'яўленні новых адзінак. У той жа час «у мове існуе даволі моцная тэндэнцыя захоўвацца ў стане камунікатыўнай прыгоднасці» [4, с. 42], што выклікае, у сваю

чаргу, развіццё новых значэнняў на базе ўжо вядомых носьбітам мовы слоў, удакладненне значэнняў пэўных слоў. Такія адзінкі атрымалі ў лінгвістыцы назву семантычных неалагізмаў [5, с. 342]. Іменна на іх будзе засяроджана ўвага ў артыкуле.

Новыя значэнні слоў неаднародныя па сваім функцыянаванні, ступені актыўнасці і спосабах узнаўлення, чым і выкліканы інтарэс да іх вывучэння. Нярэдка пры развіцці ў слова новага значэння дзейнічаюць пазамовныя стымулы. У сітуацыі, калі чалавек хоча данесці да іншага ўласную думку, ён выбірае са свайго лексікону слова, якое найбольш адпавядае бягучай камунікатыўнай задачы. Не знайшоўшы патрэбнай адзінкі або палічыўшы, што ніводная з наяўных не падыходзіць, ён відазмяняе старую або стварае новую.

Пры гэтым правільна і дакладна выразіць думку не так проста, як можа здацца. Маўленчая і мысліцельная дзейнасць асобнага індывіда заснавана на прынцыпах і нормах моўнай сістэмы соцыуму, які ёй карыстаецца, аднак яна з'яўляецца індывідуальнай для кожнага чалавека і падтрымліваецца яго ўласным вопытам. Успрыманне слова канкрэтным носьбітам мовы ў некаторых выпадках можа прывесці да ўзнікнення памылак ва ўжыванні той або іншай лексемы.

Акрамя таго, развіццё новых значэнняў рэалізуецца ў рознанакіраваных псіхалінгвістычных працэсах, у аспекце руска-беларускай міжмоўнай інтэрферэнцыі [1, с. 131], пад уплывам рускай мовы на механізмы словатворчасці.

Як правіла, першымі рэагуюць на новы лексічны факт сродкі масавай інфармацыі. Сучасная медыяпрастора з'яўляецца велізарным рэсурсам для моватворчасці. Своеасаблівая «медыйная» неалагізацыя праяўляецца ў двух аспектах: уплыў электроннай камунікацыі на словаўтваральныя працэсы і перамяшчэнне значнай долі камунікатыўных практык у інфармацыйную інтэрнэт-прасторы. Да ўласна лінгвістычных характарыстык неалагізмаў дадаліся тэндэнцыя да спрашчэння змястоўнага кампанента пры захаванні намінацыйных і тэрміналагічных параметраў, нязначная лексікаграфічная асвоенасць, і, у выніку, варыянтнасць графічнага аблічча.

Пры ўважлівым прачытанні мастацкіх і публіцыстычных тэкстаў не ўяўляе асаблівай складанасці заўважыць «свежыя» лексічныя сродкі, куды больш цяжка кваліфікаваць канкрэтны выпадак як наўмыснасць ці выпадковасць, лексічную інавацыю ці памылку. Заўсёды застаецца месца памылцы набору або друку, някаснаму распазнаванню сканіраванага тэксту, блытаніне ва ўжыванні паронімаў, няведанню прынцыпаў лексічнай спалучальнасці, некарэктна ўжытаму афіксу, няправільнаму разуменню лексічнага значэння слова і іншым фактарам.

Новыя падыходы ў айчыннай лінгвістыцы (у першую чаргу корпусны) дазваляюць досыць паспяхова вырашыць праблемы верыфікацыі літаратурнай нормы новых намінацый, вывучэння словаўтваральнай і словазмяняльнай варыятыўнасці (пашыранасць наватвора ў розных стылёвых рэгістрах, яго ўстойлівасць) [1, с. 130].

Найбольшым патэнцыялам для развіцця новага значэння валодаюць прыставачныя і суфіксальныя ўтварэнні. Разгледзім абодва выпадкі (памылковага ўжывання слова з неўласцівым яму значэннем і развіццё новага значэння ў слове) на прыкладзе лексемы *беззабаронны*.

Прыметнік *беззабаронны* з’яўляецца калькай ад рускага *беззапретный* і зафіксаваны ў «Тлумачальным слоўніку беларускай мовы» (далей – ТСБМ) са значэннем ‘адкрыты, дазволены’ [6, с. 360], значыць такі, які не мае забароны – *беззабаронны ўезд на тэрыторыю дзяржавы*. Разам з тым у рускай мове гэта мнагазначнае слова, і корпус тэкстаў¹ паказвае, што ў сучаснай беларускай мове ў яго таксама развілося дадатковае значэнне ‘які не ведае забароны, нястрымны’².

Пакуль даводзіцца казаць пра ўмоўнае развіццё новага значэння, паколькі недастаткова кантэкстаў ужывання, а тыя, што ёсць, не вызначаюцца высокай ступенню паказальнасці. У рамане «Ноч цмока» В. Гапеева знаходзім прыклад нават не на само значэнне, а на адценне да яго – ‘які характарызуецца адкрытасцю, нястрымнасцю’: *Яны былі перада мною некалькі імгненняў, потым адаліліся, зніклі ў тумане. Мяркую, менавіта беззабаронная аголенасць жанчын вярнула мне разважлівасць*. Логіка семантычнага развіцця можа рухацца толькі ў адным кірунку: не бывае адцення без самога значэння, пры гэтым непацверджанае (але меркаванае) ужыванне можа тлумачыцца або патэнцыяльным характарам узнікнення новага значэння, або адсутнасцю яго пісьмовай фіксацыі.

Тут варта закрануць праблему лексікаграфічнага адлюстравання новага слова ці новага значэння слова. Каб лексічная адзінка з пэўным значэннем заняла сваё месца ў рэестры слоўніка, яна павінна прайсці стадыі сацыялізацыі (прыняцця яе ў грамадстве) і лексікалізацыі (замацавання ў сістэме мовы). Пасля гэтага слова набывае камунікатыўна-прагматычную кампетэнцыю ў носьбітаў мовы [2, с. 525]. Аднак паўнаўартаснага прызнання соцыумам і ўключэння ў лексічную сістэму мовы можа і не адбыцца, калі слова характарызуецца адзінкавасцю ужывання (пры гэтым не з’яўляецца аказіянальным па паходжанні) або калі

¹ Беларускі N-корпус, з базы тэкстаў якога ў артыкуле прыводзяцца прыклады ўжывання слоў з пэўнымі значэннямі.

² Усе новыя значэнні, пададзеныя ў артыкуле, знойдуць сваё лексікаграфічнае адлюстраванне пры выданні новага тлумачальнага слоўніка беларускай мовы, праца над якім вядзецца ў Інстытуце мовазнаўства імя Якуба Коласа.

засведчана ў мове аўтара, творы якога на сённяшні дзень не ўваходзяць у пералік крыніц ілюстравання.

Так, прыметнік *беззабаронны* ў значэнні ‘які не ведае забароны, нястрымны’ сустракаецца ў лірычным творы Т. Нілавай: *Я – беззабаронная, беззабаронная, галінку бэзу зламала – замала – а сэрцам няроўным, няўлоўным...* Даследчыца метафізікі кахання ў сучаснай беларускай жаночай паэзіі М. Кірушкіна адзначае, што пры дапамозе названага эпітэта адбываецца ідэнтыфікацыя лірычнай гераіні сябе як жанчыны праз стан «беззабаронная» на першай стадыі міфалагічнага рамана і праз «беззабаронная» – у стане абсалютнай закаханасці [3, с. 116–117].

У прыведзеным прыкладзе побач ужыты прыметнікі *беззабаронны* і *беззабаронны*, блізкія па гучанні і напісанні, што правакуе многія выпадкі памылковага ўжывання першага ў значэнні другога: *У ёй жыве дзяўчына з наветра, абсалютна беззабаронная, закаханая істота, якая абрала простага чалавека са свету людзей* (з газеты); *На ўсё духоўнае ступіў і няшчадна топча каваны бот варварска-дзікага рынку, перад яго моцным націскам творцы аказаліся зусім беззабаронныя* (з часопіса); *Гэта таямніца крые ў сабе Дом, як полымя ў містычнай лямпе, дом, пабудаваны не толькі з цэглы і каменя, але і з людскіх сэрцаў, з усяго, што ёсць самае лепшае і святое ў чалавечай душы, з сямейных повязяў, з бацькоўскага клопату, з матчынага кахання, з дзіцячай беззабароннай даверлівасці* (са зборніка навуковых артыкулаў). Відавочна, што ва ўсіх пералічаных выпадках мы бачым значэнне ‘няздольны абараніць сябе, пастаяць за сябе, пазбаўлены абароны’ [6, с. 358], якое рэалізуе прыметнік *беззабаронны*.

Значны патэнцыял для развіцця новых значэнняў маюць прыставачныя дзеясловы з агульнай семай заканчэння дзеяння. Пашырэнне семантыкі адбываецца ў выніку пераасэнсавання слова і надання яму іншага значэння, часта на аснове метафарычнага пераносу. У ТСБМ пераважна адзначана ўзнікненне пераноснага значэння ў такіх дзеясловах, як *адгрымець*, *адкрасаваць*, *адцвісці*, *аджыць* і інш. Разам з тым у некаторых лексемах вынікі працэсу не апісаны або апісаны ў недастатковай ступені, напрыклад, у дзеясловах *адбіць* і *адгрукаць*. Перагляд і аналіз паказалі, што акрамя зафіксаваных у слоўніку значэнняў у гэтых слоў развіліся і іншыя.

Так, дзеяслоў *адбіць* сёння засведчаны дадаткова ў наступных значэннях: ‘размякчыць ударамі, гатуючы ў ежу’ (*Свіны кумпяк нарэзаць упоперак валокнаў, злёгка адбіць, пасаліць, пасыпаць перцам. Абсмажыць з абодвух бакоў да ўтварэння румянай скарынкі. Інтэрнэт*); ‘выдаліць, зрабіць менш прыкметным’ (*Ён, насцярожаны, час ад часу прысядаючы на кукішкі, вышчыкваў і запіхаў у рот шчаўе. Сакавітае лісце сваёй кіслатою адбіла прытарную саладжавасць аеравага кораня, ад якога ўсё яшчэ было мотаіна*. М. Аўрамчык; *Прыправы з моманту іх*

адкрыцця займаюць асаблівае месца ў гісторыі харчавання. Спачатку чалавек выкарыстоўваў іх з простай мэтай – **адбіць** непрыемны пах і спецыфічны смак некаторых прадуктаў. А. Камароўскі); ‘зрабіць адбітак чаго-н. (тэксту, малюнка), узнавіць на іншым матэрыяле’ (Здымак жанчына не аддала, нават **адбіць** копіі. А. Сямёнава; У сёмым класе, чатырнаццацігадовым падлеткам, я быў фотакаралём і мне падудны былі ўсе таямніцы светачуласці; мой «ФЭД» **адбіў** на плёнцы 426 кадраў тагачасся. Я. Васілёнак).

На першы погляд падаецца, што новыя значэнні ўзніклі ў слова пад уплывам блізкароднаснай рускай мовы ў працэсе працяглага існавання на адной тэрыторыі. Аднак у роўнай ступені яны маглі развіцца і за кошт унутраных рэсурсаў слова, дзякуючы яго аб’ектыўнай здольнасці пашыраць свой змест. Пашырэнне лексічнага значэння ў гэтым выпадку з’яўляецца парадыгматычна абумоўленым змяненнем, якое базіруецца на сувязях паміж членамі адной і той жа лексіка-семантычнай парадыгмы.

Так, напрыклад, намі засведчана яшчэ два значэнні ў дзеяслове *адгрукаць*: ‘мінуцца, прайсці’ (*Нямала адгрукала Чорных гадзін, Ды шлях не забыць мне ніколі адзін – За рэчкай; Ён нам падабаўся усім, На ўсход ён кірункам пралёг векавым. П. Броўка*) і ‘пра дасягненне кім-н. пэўнага ўзросту’ (*Дзед Андрэй і дзед Халімон – суседзі... Пражылі яны, можна сказаць, сцяна ў сцяну ўсё сваё жыццё. А кожнаму з іх цяпер па восем дзясяткаў адгрукала. М. Ваданосаў; Хадзіў у «Нёман», на вячэру да А. Кудраўца. 65 адгрукала ўчора (не на папарту, а на памяці маці). Н. Гілевіч*).

У гэтым выпадку аб’ёмы лексічных значэнняў беларускага *адгрукаць* і рускага *отгрохать* не супадаюць, апошні не мае ў сваёй семантычнай структуры адзначаных інавацый. Цяжка з упэўненасцю сказаць, на якім этапе функцыянавання слова адбылося развіццё гэтых значэнняў і чаму яны не атрымалі фіксацыі ў лексікаграфічных крыніцах. Магчыма, складальнікі слоўніка не мелі ў сваім распараджэнні ўвесь масіў тэкстаў, даступны сёння лексікографам дзякуючы корпусным тэхналогіям.

Нетыповая сітуацыя склалася з лексмай *адміністратар*, у якой развіццё новага значэння засведчана на сучасным этапе як бы ў двух супрацьлеглых кірунках. З аднаго боку, слова набыло сучаснае значэнне ‘спецыяліст, які ажыццяўляе кантроль за выкарыстаннем камп’ютарнай базы даных, сеткі – правільнасцю ўводу і своєчасовым папаўненнем даных, адказвае за іх захаванне’: *Адміністратары Вікіпедыі заклікаюць таксама карыстацца наяўнымі беларускімі крыніцамі, паколькі звестак на беларускіх асобах няма або замала (мова СМІ); Сістэмны адміністратар можа ўсталяваць у антывіруснай праграме расклад*

для рэгулярнай праверкі (сканавання) усіх файлаў на жорсткім дыску камп'ютара (мова інтэрнэт-прасторы).

Да таго ж матэрыялы корпуса даюць падставу для вывядзення яшчэ аднаго значэння, якое адначасова з'яўляецца новым для слова (адносна часу яго выяўлення і фіксацыі) і старым (адносна стылістычнай характарыстыкі): *гіст.* Кіраўнік уладання (гаспадаркі, двара, маёнтка, эканоміі), адміністрацыйнай адзінкі (свецкай і царкоўнай); загадчык (*Пан Тадэвуш Чарнецкі* – *намеснік усіх двароў князіні; хітры і жорсткі адміністра-тар; сыты, з чэравам; з сівымі ўжо скронямі.* Я. Дыла; *Аднойчы панскі адміністраатар* знайшоў нейкія старадаўнія паперы, якімі пачаў даводзіць, што ўвесь поплаў на левым беразе ракі з'яўляецца ўласнасцю князя. У. Дубоўка; *У грамаце да курляндскага герцага Кетлера вялікі князь загадваў перадаць кіраванне Лівоніі «гетману і адміністраатару зямлі Ліфляндскай» Яну Гаранімавічу Хадкевічу, якому былі нададзены велікакняжацкія паўнамоцтвы.* В. Чаропка). Паколькі ўсе цытаты сустракаюцца ў творах гістарычнага характару, можна казаць аб першаснасці гэтага значэння, што пацвярджаюць і даныя этымалагічнага слоўніка беларускай мовы: ст.-бел. *администраторь* 'кіраўнік, загадчык' [8, с. 87]. Прышоўшы ў лексічную сістэму ў старабеларускі перыяд з польскай або непасрэдна з лацінскай мовы, слова ўжо ў сучаснай беларускай мове набыло асноўнае значэнне 'службовая асоба, якая кіруе арганізацыяй, установай і пад.' [6, с. 154].

Замацаванне новых значэнняў у добра асвоеных слоў застаецца актуальным і перспектыўным працэсам, у выніку якога фарміруюцца новыя мнагазначныя лексічныя адзінкі або адбываецца паглыбленне і пашырэнне семантыкі тых, што стала функцыянуюць у мове. Развіццё новых значэнняў сёння назіраецца ў многіх назоўнікаў (рынак, клуб, пакет, лінейка, клімат, парадыгма, топ і інш.).

Напрыклад, слова *лінейка* ў сучаснай беларускай мове з'яўляецца мнагазначным, што не перашкодзіла яму ў ХХІ ст. набыць яшчэ адно – 'мадэль, разрад, група якіх-небудзь прадметаў'. І калі ў аўтарскай мове навізна значэння часам падкрэсліваецца графічна (*А якія воблеры! Поўныя «лінейкі» самых знакамітых у свеце фірм.* С. Рублеўскі), то мова СМІ проста прысціць такія ўжыванні, цалкам зразумелымі і адаптаванымі да сучаснай камунікатыўнай практыкі: *Кампанія GoPro, вядомая воданепранікальнымі экшн-камерамі, выпусціла новую лінейку; У лінейцы прадпрыемства ўжо больш за 150 мадэляў; Галоўная навіна – з'яўленне блакітнага колеру ў лінейцы гаджэтаў Apple; У новай лінейцы лялек ёсць таксама 5 лялек-дзяўчынак; За некалькі гадоў лінейка мадэляў ліфтаў павялічылася з 2-х да 130-ці; Выніковы лагатып будзе арганічна ўпісаны ў гульнявую форму, у трэніровачную і нават*

у спецыяльную **лінейку** адзення (па матэрыялах корпуса). Пераноснае значэнне аб'яднана з прамым агульнай семай 'прадметы, якія маюць агульныя характарыстыкі, прыкметы'.

Спрыяльнай для фарміравання новых значэнняў слоў з'яўляецца сфера вуснага маўлення. Працэс гэты актыўны, абумоўлены дзеяннем тэндэнцыі да эканоміі моўных сродкаў і знаходзіць сваё выражэнне ў замене словазлучэння адной лексмай. У выніку замест спалучэнняў, у якіх апісваюцца розныя лічбавыя тэхналогіі (лічбавая апаратура, лічбавая кінакамера і інш.), атрымліваем аднаслоўны эквівалент лічба: *Што рабіць выдаўцам сёння, калі яны сапраўды ведаюць, што газеты памруць заўтра? Папера супраць **лічбы!**; Георгій Глік .. пачынае свой «кінагід» з карціны «Забаронены пакой» канадскага рэжысёра Гая Мэдзіна, які здымае свае стужкі на **лічбу**, а потым стылізуе іх пад старое няное кіно.*

Шэраг слоў, наадварот, пашырыў сваё значэнне ў спалучэннях (іх можна кваліфікаваць як устойлівыя), пабудаваных у асноўным па схеме прыметнік + назоўнік: *адключэнне – **всернае** адключэнне, адносіны – **рыначныя** адносіны, адрас – **электронны** адрас, акно – **дыялогавае** акно, арганізатар – **персанальны** арганізатар* і інш. Выбарку, аналіз і тлумачэнне некаторых з такіх спалучэнняў ажыццявілі аўтары «Беларуска-рускага тлумачальнага слоўніка новых слоў і новых значэнняў слоў» [7].

У маўленчай плыні могуць сфарміравацца новыя значэнні ад дэрыватаў ужо існуючых у беларускай мове слоў, і нават аманімічныя паміж сабой адзінкі, матываваныя адной вытворнай для іх лексмай. Так, пераноснае значэнне дзеяслова ўхіліцца стала асновай для развіцця новых значэнняў у назоўніка *ўхіліст* побач з першапачатковым 'той, хто ўхіляецца ад удзелу ў чым-н'. Сёння *ўхілістам* называюць і чалавека, які пазбягае службы ў войску, і чалавека, які не робіць абавязковыя выплаты (падаткаў, аліментаў і пад.): *Сярод прызыўнікоў мала жанатых людзей. Увогуле, многім з іх уласціва жаданне службыць. **Ухілісты** практычна адсутнічаюць; **Ухілісты**, якія не жадаюць падтрымліваць сваіх дзяцей, застануцца без мабільнай сувязі і інтэрнэту; Шэраг нямецкіх экспертаў ужо заклікалі адмовіцца ад самай буйной еўрапейскай купюры, сцвярджаючы, што яна патрэбна толькі крымінальнікам, карупцыянерам і падатковым **ухілістам**; Акрамя забароны на карыстанне аўтамабілем, у злоснага «**ўхіліста**» могуць канфіскаваць маёмасць або накласці на яе арышт.*

Сярод мноства ўжыванняў ужо досыць складана адшукаць слова ў зыходным значэнні, паколькі найбольш частотным становіцца менавіта новае. Новае значэнне ўспрымаецца адрасатам і паступова распаўсюджваецца ў грамадстве. Эфектыўным пасрэднікам яго папулярызацыі выступаюць сродкі масавай інфармацыі: як толькі слова або яго новае значэнне

трапляе ў прастору СМІ, то вельмі хутка абжываецца ў яе межах, пераймаецца і падхопліваецца шырокай аўдыторыяй.

Працэс пашырэння значэння слова дазваляе ўбачыць і ацаніць важныя змяненні, якія адбываюцца ў рэальным жыцці грамадства і ўплываюць на развіццё лексічнай сістэмы беларускай мовы. Развіццё новых значэнняў, уваходжанне іх у калектыўную маўленчую практыку і замацаванне ў слоўнікавым фондзе, працягласць актыўнага функцыянавання – усё гэта выклікана неабходнасцю абазначыць новую рэалію ў жыцці носьбітаў мовы.

Развіццё новых значэнняў абумоўлена ступенню семантычнай і граматычнай асвоенасці: чым хутчэй слова ўспрымаецца носьбітамі, тым больш актыўна яно фарміруе новыя значэнні. Новыя значэнні, у сваю чаргу, замацоўваюцца за словам хутчэй, калі яно здольна ўступаць у сістэмныя адносіны з іншымі словамі ў межах лексічнай сістэмы. Пры гэтым новыя значэнні слова выяўляюцца ў яго спецыфічнай, уласнай спалучальнасці, рэалізацыі ў кантэксце, які адмяжоўвае іх ад зыходных, утваральных значэнняў: слова з новым значэннем можа мяняць сваю стылістычную прыналежнасць. Новыя значэнні ўзнікаюць перш за ўсё ў сітуацыі вуснага маўлення, затым фіксуюцца ў СМІ, трапляюць у аўтарскую мову, выходзяць на ўзровень шырокага выкарыстання і становяцца перспектыўнымі для навуковага асэнсавання.

БІБЛІАГРАФІЧНЫ СПІС

1. Барковіч, А. А. Корпусная спецыфіка верыфікацыі моўнай дынамікі / А. А. Барковіч // Труды БГТУ. – 2019. – Сер. 4. – № 1. – С. 130–135.
2. Гусякова, А. В. Вхождение новой лексики в современный русский и английский языки (на материале российских и англоязычных СМИ) / А. В. Гусякова // Преподаватель XXI век. – 2016. – № 12. – С. 523–532.
3. Кірушкіна, М. І. Метафізіка кахання ў сучаснай беларускай жаночай паэзіі / М. І. Кірушкіна // Спадчына І. Я. Навуменкі і актуальныя праблемы літаратуразнаўства : 36. навук. артык. / рэдкал. : І. Ф. Штэйнер (гал. рэд.) [і інш.]. – Гомель : ГДУ імя Ф. Скарыны, 2016. – Вып. 3. – С. 114–118.
4. Серебренников, Б. А. О материалистическом подходе к языковым явлениям / Б. А. Серебренников. – М. : Наука, 1983. – 319 с.
5. Стариченко, В. Д. Большой лингвистический словарь / В. Д. Стариченко. – Ростов н/Д : Феникс, 2008. – 811 с.
6. Тлумачальны слоўнік беларускай мовы. Т. 1 : А–В. /АН БССР. Ін-т мовазнаўства імя Якуба Коласа. Пад аг. рэд. К. К. Атраховіча (Кандрата Крапівы). – Мінск : БелСЭ, 1977. – 608 с.
7. Уласевіч, В. І. Беларуска-рускі тлумачальны слоўнік новых слоў і новых значэнняў слоў / В. І. Уласевіч, Н. М. Даўгулевіч. – Мінск : Аверсэв, 2013. – 253 с.
8. Этымалагічны слоўнік беларускай мовы. Т. 1 : А–Б / [В. У. Мартынаў, А. Я. Супрун, Г. А. Цыхун і інш.; Рэд. В. У. Мартынаў]. – Мінск : Навука і тэхніка, 1978. – 440 с.